

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 122
від 07 червня 2023 року

до проекту Закону України
про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель,
які не використовуються за призначенням державними
сільськогосподарськими підприємствами, установами, організаціями, що
не здійснюють свою господарську діяльність в установленому порядку, та
передачі громадам для облаштування спортивно-оздоровчих парків,
будівництва спортивно-оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних
центрів, виділення земельних ділянок учасникам бойових дій
(реєстр. № 9086-1 від 20.03.2023)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій розглянув на своєму засіданні 07 червня 2023 року (протокол № 122) проект Закону України про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель, які не використовуються за призначенням державними сільськогосподарськими підприємствами, установами, організаціями, що не здійснюють свою господарську діяльність в установленому порядку, та передачі громадам для облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних центрів, виділення земельних ділянок учасникам бойових дій (реєстр. № 9086-1 від 20.03.2023), поданий народним депутатом України Морозом, В.В. (далі – законопроект), і зазначає таке.

Цей проект Закону є альтернативним до проекту Закону “Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель державних сільськогосподарських підприємств, установ, організацій, які не використовуються за призначенням, та передачі громадам для облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчої

інфраструктури, реабілітаційних центрів, виділення земельних ділянок учасникам бойових дій” (реєстр. № 9086 від 06.03.2023).

За твердженням автора, необхідність розробки альтернативного законопроекту пов’язана з тим, що основним законопроектом пропонується надати право лише Кабінету Міністрів України вилучати земельні ділянки у державних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, які отримані у постійне користування та не використовуються за цільовим призначенням протягом одного року.

Автор альтернативного законопроекту зазначає, що положення основного законопроекту не враховують статтю 122 Земельного кодексу, яка розмежує повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо передачі земельних ділянок у власність чи користування.

Тому автор вважає, що доцільно уточнити випадки за якими можливе вилучення земельних ділянок у державних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, а також надати можливість органам місцевого самоврядування самостійно ініціювати вилучення таких земельних ділянок у державних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій шляхом подання пропозиції до органу, який здійснює розпорядження земельними ділянками.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України проаналізувавши поданий законопроект, констатує, що зауваження, викладені у висновку Головного науково-експертного управління до проекту реєстр. № 9086 щодо вилучення земельних ділянок, які віднесені до категорії земель сільськогосподарського призначення, у випадку їх використання “не за цільовим призначенням”; пріоритетності земель сільськогосподарського призначення; погодження проектів “облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчих об’єктів, реабілітаційно-спортивних центрів та супутньої інфраструктури” на відповідних вилучених земельних ділянках та їх реалізації “на умовах державно-приватного партнерства”, а також зауважень техніко-юридичного характеру щодо “цього пункту” (абзаци 2, 4, 5, 6 та 7 нової частини 4 ст. 24 ЗК України), залишаються актуальними й щодо поданого проекту.

ГНЕУ також звертає увагу на використане словосполучення в законопроекті: “їх господарське використання за призначенням є економічно неефективним” (у проекті реєстр. № 9086 йдеться про неефективне використання відповідних земель), яке не узгоджується із ч. 2 ст. 171 ЗК України, згідно з якою “економічно неефективним” за призначенням визнається таке господарське використання сільськогосподарських угідь, ґрунти яких характеризуються негативними природними властивостями, низькою родючістю. Такі сільськогосподарські угіддя відносяться до малопродуктивних земель. Відповідно до абз. 4.ч.1 ст. 51 Закону України “Про охорону земель” малопродуктивні землі, господарське використання яких є економічно неефективним, підлягають консервації.

Слушним є зауваження ГНЕУ стосовно того, що ч. 1 ст. 24 ЗК України передбачає надання державним і комунальним сільськогосподарським підприємствам, установам та організаціям земельних ділянок із земель

державної і комунальної власності у постійне користування для науково-дослідних, навчальних цілей та ведення товарного сільськогосподарського виробництва. Тому застосування для оцінки ефективності використання даних земельних ділянок такого критерію як економічна ефективність, виглядає некоректним.

Міністерство освіти і науки України не підтримує законопроект в запропонованій редакції, оскільки зазначені норми містять значні корупційні ризики, а відсутність механізму здійснення контролю за використанням громадами таких земельних ділянок призведе до нераціонального використання та, як наслідок, їх втрати.

Міністерство аграрної політики та продовольства України не підтримує запропонований проект Закону та обґрунтовує свій висновок низкою зауважень, які показують, що запропоновані законопроектом положення входять в суперечність з іншими статтями Земельного кодексу України.

Національна академія педагогічних наук України пропонує викласти в уточненому формулюванні запропоновані законопроектом зміни, а саме. Пропонується до підстав для вилучення земельних ділянок сільськогосподарського призначення додати таке: коли їх використання призводить до шкоди довкіллю або негативно впливає на здоров'я місцевого населення.

Також для виділення земельних ділянок учасникам бойових дій (для будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд) пропонується Кабінету Міністрів України враховувати родючість ґрунтів задля збереження земельного фонду України відповідно до Закону України "Про охорону земель".

Національна академія аграрних наук України розглянула законопроект та вважає недоцільним ухвалення запропонованого законопроекту. Аргументом є те, що запропоновані зміни до Земельного кодексу України щодо вилучення земель можуть призводити до подальших корупційних ризиків щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування. Ще одним важливим аргументом недоцільності ухвалення запропонованого законопроекту є питання забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану, яке регулюється, зокрема, Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану" від 24.03.2022 р. №2145-IX.

Національна академія аграрних наук України зазначає, що близько 10-12 млн га земель сільськогосподарського призначення непридатні для сільськогосподарського виробництва через правовий режим воєнного стану, масштабне пряме пошкодження, забруднення і мінування земель, окупацію, вплив військових дій, тому законопроект суперечитиме цілям щодо забезпечення продовольчої безпеки.

Асоціація працівників аграрних навчальних закладів України "Украгроосвіта" висловлює низку зауважень і застережень до законопроекту. Зазначена асоціація вважає, що автори нехтують інституційними положеннями права постійного користування земельними ділянками. Основний та

альтернативні законопроекти (9086 та 9086-1), за оцінкою експертів “Украгроосвіти”, не узгоджуються з ч.1 ст.92 Земельного кодексу України, статтями 13, 14, 41, 55 Конституції України, Рішенням Конституційного суду України № 5-рп/2005 від 22.09.2005 р. (справа № 1-17/2005), з ч.1 ст. 24 Земельного кодексу України, ст. 2 та 5 Закону України “Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу”, суперечать п.5 ст.7 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, ст.80 Закону України “Про освіту”.

Також фахівці зазначають, що у разі прийняття вищезазначених законопроектів можливе зниження освітнього і наукового потенціалу країни, а також виникнення випадків зловживань у сфері розпорядження та використання особливо цінних земель.

Громадська організація “Всеукраїнська асоціація працівників професійно-технічної освіти” не підтримує законопроект № 9086.

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань науки та інновацій В. Колюха, а також широко обговоривши положення законопроекту **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель, які не використовуються за призначенням державними сільськогосподарськими підприємствами, установами, організаціями, що не здійснюють свою господарську діяльність в установленому порядку, та передачі громадам для облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних центрів, виділення земельних ділянок учасникам бойових дій (реєстр. № 9086-1 від 20.03.2023), поданий народним депутатом України Морозом В.В., за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

2. Цей висновок направити до Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики.

Голова Комітету

Сергій БАБАК